

Nefndasvið Alþingis
b.t. umhverfis- og samgöngunefndar
nefnadasvid@althingi.is

Reykjavík, 18. maí 2022

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um verndar- og orkunýtingaráætlun, 583. mál

Samtök iðnaðarins (hér eftir „SI“ eða „samtökin“) vísa til frumvarps til laga um breytingu á lögum um verndar- og orkunýtingaráætlun, nr. 48/2011 (stækkanir virkjana í rekstri), 583. mál sem er nú til umfjöllunar hjá umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis. Frumvarp þetta var ekki sent til umsagnar SI en samtökin óska samt sem áður eftir að koma á framfæri athugasemdum um málið.

Í inngangi að greinargerð með frumvarpinu, sbr. 1. kafli, er vísað til sáttmála um ríkisstjórnarsamstarf Framsóknarflokks, Sjálfstæðisflokks og Vinstrihreyfingarinnar – græns framboðs þar sem fram komi það markmið að Ísland nái kolefnishlutleysi og fullum orkuskiptum eigi síðar en árið 2040 og verði þá óháð jarðefnaeldsneyti fyrst ríkja. Þá vísast til þess að sátt verði að ríkja um nýjar virkjanir til að byggja upp grænt og kolefnishlutlaust samfélag og að horfa þurfi til betri orkunýtingar, minnka tap í orkukerfinu og bæta nýtingu í þeim virkjunum sem fyrir eru. Segir nánar í umræddum athugasemdum að fyrirliggjandi frumvarp er liður í að ná þeim markmiðum þar sem lögð er til breyting á gildissviði laga um verndar- og orkunýtingaráætlun með þeim hætti að áætlunin taki ekki til stækkana á virkjunum sem þegar eru í rekstri og sökum stærðar falla undir lögin, svo framarlega sem stækkunin feli ekki í sér rask á óröskuðu svæði. Með því að undanskilja stækkanir á virkjunum, sem eingöngu hafa áhrif á það landsvæði sem þegar er búið að taka ákvörðun um að heimila nýtingu á, verður hægt að hraða framkvæmdum til að auka afkastagetu þeirra virkjana sem þegar eru í rekstri.

SI taka undir framangreind sjónarmið um mikilvægi endurnýjanlegra orkugjafa í þeim orkuskiptum sem framundan sem og tækniframförum almennt til að takast á við áskoranir vegna loftslagsbreytinga. Óumdeilt er að nýting á okkar endurnýjanlegum orkugjöfum er stórt skref í þeirri vegferð sem kolefnis- og jarðefnaeldsneytislaut Ísland árið 2040 er. Að gefnu tilefni vísa SI hér til þeirrar stöðu sem uppi hefur verið í raforkumálum undanfarið þar sem grípa þurfti til skerðinga í vetur á raforku vegna skorts á öflun hennar ásamt því að innviðir eru víða úr sér gengnir og á einstökum stöðum allt að 50 ára gamlir sem er vel yfir þeim tímamörkum sem slíkum innviðum er ætlaður. Þannig er raunveruleg staða mála með þeim hætti að orkuöflun er ekki fullnægjandi og um leið ekki unnt að tryggja fullnægjandi afhendingu í gegnum flutnings- og/eða dreifikerfi raforku. Í tölum frá Landsneti kemur m.a. fram að tap í fulllestuðu flutningskerfi sé í dag um 76 MW sem samræmist mati fyrirtækisins að í núverandi kerfi nemi meðaltöp um 3% af raforku sem mötuð er inn á það, m.a. þar sem þörf er á frekari styrkingu í kerfinu.

Vísa SI hér einnig til niðurstaðna í nýlegri Grænbók um stöðu og áskoranir í orkumálum, sem unnin var fyrir umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra, þar sem settar eru fram sviðsmyndir um aukna orkuþörf Íslands með vísan til loftslagsmarkmiða og forsendur sviðsmynda fyrir orkuskipti.

Eins og þar kemur fram, með skýrum hætti, kallar orkuþörf, m.a. vegna orkuskipta, á aukningu um 124% GWh til ársins 2040 að teknu tilliti til stöðu þessara mála í dag. Í ljósi þessa er mikilvægt að mati SI að taka til endurskoðunar þær hindranir, hvort sem það eru lagalegar hindranir eða stjórnsýslulegir vankantar, til að tryggja fullnægjandi orkuöflun sem og afhendingu hennar í þágu þeirra aðgerða sem bæði kolefnis- og jarðefnaeldsneytisláust Ísland árið 2040 kalla á.

Því styðja SI framkomna tillögu í fyrirliggjandi frumvarpi og skora samtökin að sú tillaga fái brautargengi í meðförum Alþingis.

Að teknu tilliti til markmiðs fyrirliggjandi frumvarps um skilvirkni í stjórnsýslu, sbr. athugasemdir í 3. kafla greinargerðar með frumvarpinu, þar sem vísað er til þess markmiðs að hraða aflaukningu virkjana sem þegar eru í rekstri á landsvæðum sem búið er að taka ákvörðun um að heimila virkjunarrekstur á, óska SI eftir að koma á framfæri athugasemdum er þann þátt varðar.

Ljóst er að aflaukning í virkjunum mun, óháð breytingum í fyrirliggjandi frumvarpi, kalla á frekari leyfisveitingar verði slík aukning umfram núgildandi leyfi rekstraraðila, s.s. leyfi til vinnslu raforku á grundvelli raforkulaga, nr. 65/2003 sem og annarra sérlaga. Eftir stendur það álitamál um hvort slík sérlög muni eftir sem áður fela í sér stjórnsýslulegar hindranir í þeirri vinnu að auka á skilvirkni í leyfisveitingum. Í þessu samhengi vísa SI til skýrslu um málsmeðferð við leyfisveitingar og mat á umhverfisáhrifum sem VSÓ ráðgjöf vann fyrir Samorku, Samtaka atvinnulífsins, SI og Félag ráðgjafaverkfræðinga. Í umræddri skýrslu var framkvæmd greining á umræddri málsmeðferð og samhliða lagðar fram tillögur um einföldun ferla. Eftirfarandi er vefslóð þar sem nálgast má umrædda skýrslu: https://www.si.is/media/eplica-uppsetning/Malsmedferd-leyfisveitinga_201007.pdf

Í stuttu máli leiddi greiningin í ljós að í ferlinu sé töluverður tvíverknaður, boðleiðir óþjálur og ferli óþarflega flókin. Þá kemur þar fram að samanburður við löggjöf nágrannaþjóða staðfesti þá greiningu. Víða eru tækifæri til að einfalda ferla og straumlínulaga til að bæta yfirsýn, draga saman verkþætti og stytta málsmeðferðartíma án þess þó að skerða þátttökurétt almennings og hagsmunaaðila eða vera í andstöðu við tilgang viðkomandi laga. Að teknu tilliti til þeirrar greiningar eru í skýrslunni lagðar tillögur til úrbóta og einföldunar á málsmeðferð og leyfisferli framkvæmda.

Að öðru leyti eru ekki gerðar frekari athugasemdir við fyrirliggjandi frumvarp til laga, og ítreka SI stuðning við framgöngu þess. Samtökin áskilja sér þó rétt til að koma frekari athugasemdum á framfæri á síðari stigum og lýsa sig um leið reiðubúin til að funda um efnið sé þess óskað af hálfu nefndarinnar.

Virðingarfyllst,

Lárus M. K. Ólafsson,
sérfræðingur í umhverfis- og orkumálum